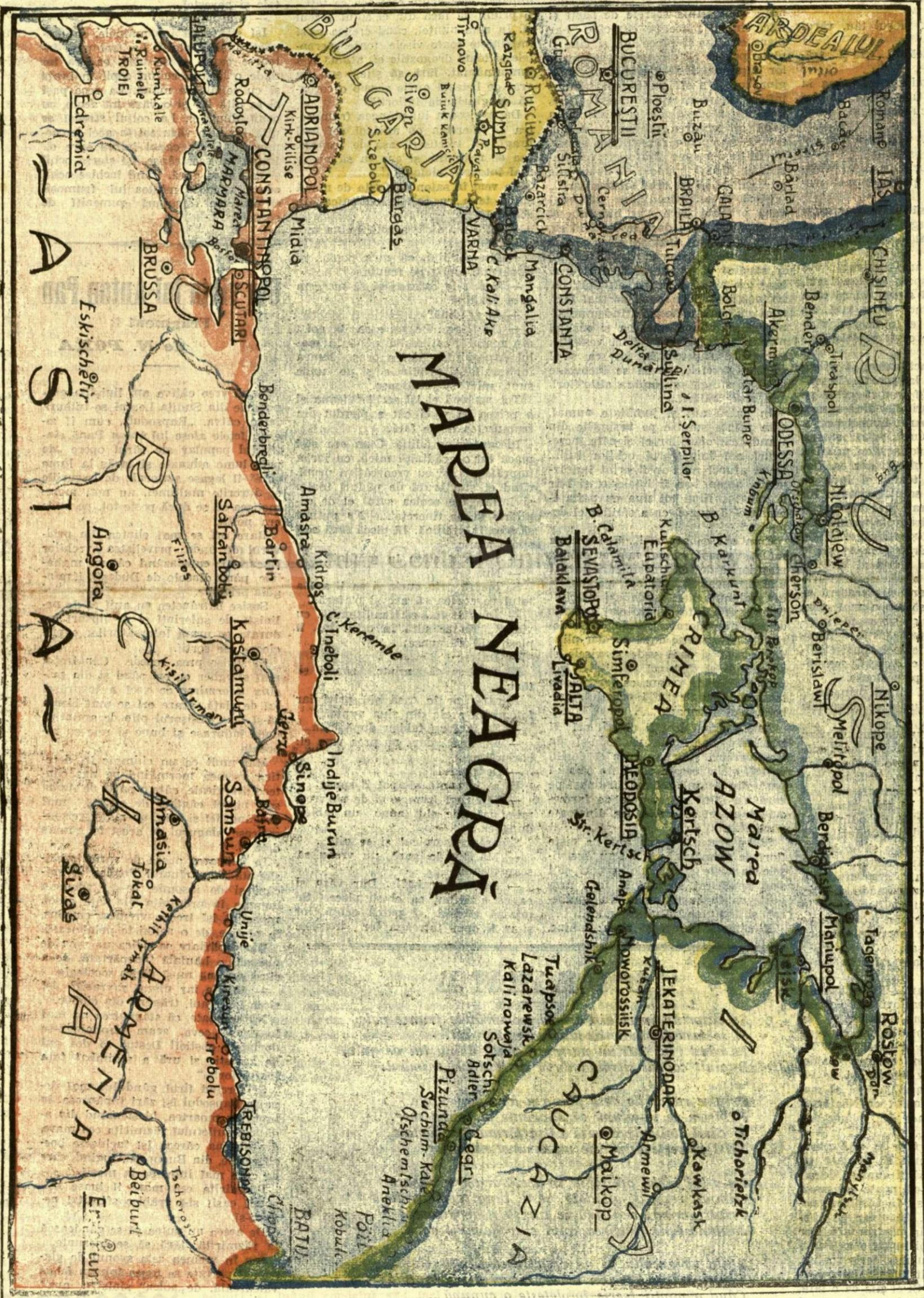

UNIVERSUL LITERAR

Măritată

de I. C. Vissarion

— Urmare și sfârșit —

Ea vorbea mereu și el o asculta dus pe gânduri. Intrară și aci într-o curte pietruită. O țigăncușă mică vedea de doi copii. Ea luă unul în brațe și-i spuse:

— Uite maică... moșul tău, vârul meu!...

— Asta ți-e flăcăul... Și-ți trăsesc!

Copilul frichinindu-se cu mâna la nas, tăcea și se uita în el. Ea cu mâna liberă descuia ușa și intră înăuntru.

— Haide veru... uite aici stau și eu... Trei odăi și sală!

Și îi arătă paturile, mesele, velințele, totul ce i se părea ei mai frumos.

— N-am vrut să-mi lăsmac casa cu lucruri de țarg. Și tot ca la țară, velințe pe pat, pe perni și presuri pe jos...

Ea spune și-i arată mereu, iar el cu mâinele la spate, cu capul gol, privește și-i laudă simțul ei ce vrea să rămâne tot frumos și de țară. Pe mesele din salon ei mai găsi risipite o multime de cărți postale ilustrate.

Ea se duse să facă cafea, să aducă țeftă, care eșise la poartă. Ei rămase singur și își aruncă ochii pe ele. Toate erau primite din vremea când era domnișoară. Lucrul acesta îl miră. O alta, după patru ani nu fi distrus toate scrisorile primite, n'ar mai fi oprit nimic; dar ea, Elvira, le ținea pe toate și încă pe masă, să le vadă soțul, prietenii lui și prietenele ei. Erau toate toate scrisori respectoase; dragoste nevinovată de tineri doritori și îndrăgostiți de flori și de fete. Erau scrisori și de prin America, din Paris și din India. Tineri cari o văzuseră într-o seară de bal la țară și plecaseră apoi în lume, ca să nu o mai uite, legând de ochii ei, ca strugurii rumeniți de soare, clipele țării ce părăsiseră. De prin alte meleaguri străine îi trimisese și vederi, compimente și salutări respectoase.

Ea veni și-i găsi citind prin ele.

— Tineretea, visurile și speranțele mele risipite!

El o privi căreunui mirat, o văzu slabă cu obrazii albi. Dar nu buclăni; cu alunițele negre pe la rădăcina gurii cu brațele albe, dar nu rotunde și cu ochii lui ca strugurii rumeniți de soare... El mai rămăsese din chipul ei de rădăcină de odinioară!

Ea parca îi înțelese gândurile că luă din euf o fotografie și i-o arătă.

— Uite cum eram odată!

Acolo în fotografie era îmbrăcată, cu formele trupului rotunde și albe, cu ochii dulci și strălucitori în inimă; cu visele de păr jucăuș pe obrazii cu alunițe negre. Mai privită numai era așa.

— Așa e că m'am scuturat?

— Da.

— M'am măritat!... Elvira îi văsam pe malul Neajlovului, căntușă fermecată de umbra războiului și de fânul înflorit. Imi făcuse, cămășe de flori de cicoare și de drăgășii florite și zilele mi treceau cald, pline de soare, de bucurii și de visuri de noroc... Satul, țări și al mării, cu pădurile înalte, cu Neajlovul fermecător, mă face să... plâng de dor!

Se întoarse cu fața în altă parte și apoi paroi afară. El rămase cu fotografia ei în mână cuprime de mărare și de durere că, poate verișoara lui să nu-și fi găsit în căsătorie norocul dorit odată. Căzu iar pe gânduri și înțelese din păstrarea acelor ilustrate, din slăbiciunea obrazilor din cele câteva cuvinte ce le rostise, că ea nu și-a găsit îndeplinirea visurilor în căsătorie. Și el știa că o fată, orice fată, în căsătorie vede totul cel mare, tot norocul ei în lume.

Amintirea îi năvălă. Se vedea pe

el și ea citind împreună fel de fel de cărți, se vedea când amândoi se căzneau să facă versuri, când părul ei îi gădila obrazul și când își spuneau unul altuia secrete de băieți și fete, cine o place pe ea; cine i-ar place ea, cine îi place lui, și cine îi place pe el... Și din toate petrecerile lor împreună îi răsări în minte imaginea lui și a ei în mijlocul fânului înflorit, când ea cu sânii svăcnitori, nebunatică și sglobie și-a înfipt în ochii lui privirea ochilor ei de curiozitatea strugurilor rumeniți de soare. De ce nu i-a spus el atunci: verișoară... ce obrazii frumoși ai acum! Ce păr galben și ce ochi fermecători!

Și să fi închis ochii, ca să nu-l vadă privirea Jacă s'ar încrunta și să fi așteptat. Și dacă ar fi făcut ea, el cu ochii tot închiși, să fi întors brațele, să fi prins după gât și... s'o fi sărutat și poate ar fi fost mai bine ca acum. Obrazii ei, atât de frumoși atunci, n'ar să se mai facă așa de frumoși, niciodată. Indemnului nerăbdării de atunci nici ea și nici el n'ar să-i mai simtă... flori veștejite, iar plina capetele în jos, ca să-și scutur petalele, ca să se încovoie și să se stingă sub umbra altor flori, sau altor bălării!

În patru ani și jumătate numai, câte petale smulse pe nesimțite din trandafirul obrazilor ei și câte încrățituri noi împrejurul ochilor lui!... Dacă atunci nu i-ar fi ertat îndrăzneala, acum i-ar fi înțeles-o, și i-ar fi iertat-o, fiind tot una cu pofta inimii ei d'atunci, cu a sânilor ei doritori!

Cum era ea atunci?... Era vremea mai frumoasă ca ea, mai cu minte, mai dorită de tinerii, cari de cari mai frumoși?... Și azi, pe mesele din salonul casei unde s'a măritat ține înprăștate ilustratele primite de la afăția adoratori, vede țigăncușele lor aprinse după ea, dar pline de respect și mai vede și visele, și speranțele ei d'atunci risipite de împrejurări și de vreme, ca frunzele de toamnă, cănd le săliu crivățul, galbeni, reci și moarte!

Astăzi, când le-o fi citind, ori fi trecând-o în revistă, văzându-și în ele încrețea și înprăștarea ei dorită de tot și la trecere să-și țina să nu-i pară rău de anii cei mai frumoși pe care n'a știut să-i umple de farmecul dragostei ce o născuse din toate părțile!

Și au trecut... patru ani, ca niște flori de primăvară; și s'au dus visele în niște șiruri, de cocori și i s'au spulberat speranțele de o dragoste ca în basme, cum s'a spulberat și imagina fântănelor.

El aștepta atunci și acum: mâine,

mâine!... Și mâine venea și trecea, și iar venea și iar trecea, și tot așa mereu, fără ca visele să se împlinească!... Dar într-o zi, de departe a venit un tânăr slab și mărunțel, aducea cu el sgomotul orașului; i s'a părut a fi un om ca toți oamenii, dar poate... în chipul lui de rând, în vorbirea lui ca și a allora, tot s'o fi ascunzând năzdrăvanul, ce va ajunge împărat, deși acum este așa ca toți... A primit să facă din el soțul și zeul ei. În ziua nunței, când credea că-și împlinește toate visele, toate speranțele și toate dragostile ei, atunci le-a înmormântat, fără să știe, sub un vraf de beteală aurie și sub o coroană de ghirlandă înflorită!

Da, verișoara lui plângea frumusețea și încrețea ei, anii ei cei mai dragi, ce trecuseră așa de repede, așa de nesăvârșite și așa ca să nu se mai întoarcă niciodată!

Ea veni în salon cu țeftă de mână și cu tava cu ceștile cu cafea în celealță.

— Uite mămică, sărută mâna moșului!

— Nu copiliță, că nu's popă... și el sărută copila pe frunte.

— Vere... la cafeana și să mergem prin grădină.

— Ai grădină?

— Un fleac... De, nu e ca la noi... din malul Neajlovului până în malul Argeșului... Aici e oraș, lumea înghesuțită și grădinele, și pe unde sunt, mici și păcătoase.

Tot vorbind el își scobii cafeana și o privea să vadă cât a pierdut din frumusețea ei de fată.

Plecără și grădină. Cum era să-i placă lui o grădiniță mică, cu iarba înprăștată, și cu vreo câțiva pruni, când el știa brăul de păduri înalte și înfrinse, pe ocoala satul ei de copilărie și de tinerete!... Nu putură să stea în grădină. El plecă fără să-i spună nimic.

— Nu mai stăm în grădină?

— Nu.

Se opriră prin curte și ea îi arătă totul ce credea că are și p'afară.

— În sfârșit... ești mulțumită cu viața?... Ea se uită în ochii lui, îi plecă și-i răspunse:

— Da!

El săruse că minte, zâmbi și tăcu.

Intrară iar în casă și-i privi iar fotografia aceea din ziua nunței.

— Să faci un tablou după asta...

— Aș face... dar... nu prea vreau el: bărbat meu.

— Ce-ți pasă!

Ei se întorură și-apoi îi spuse:

— Să-i rogi frumos, și de n'o vrea, mi-o dai mie și-ți aduc un tablou după ea.

Scoase teasornicul și se uită...

— Mă duc la gară, nu vreau să scap trenul!

— Aș de grabă?... Dar văzu și ea că e timpul ca el să plece. Se priviră tăcând și parca ochii lor și-ar fi spus întreaga lor dragoste

de odinioară, ce nu și-au mărturisit-o nici unul.

Își luă pălăria și plecă încet. La poartă detersă mâinele:

— Vere!

— Verișoară!

— Să mai vii pe la mine... Nu mă uita... Aici... sunt oarecum străină!

— Am să mai viu.

— Spune sărutării copiilor dumitale și nevetei!

— Mulțumesc.

Își strânsă iar mâinele, se despărțiră și el plecă. La trei pași întoarse capul și se uită, ea era tot unde o lăsase, cu un copil în brațe și cu cellalt de mână. La zece pași el se uită iar și o văzu tot acolo, cu ochii după el. La colțul străzii se uită iar și o văzu tot în acel loc nemiscată și cu capul întors spre el. Inima lui se strânse, își șterse ochii și colți spre gară. Când închise ochii odată, văzu în mânăte lui frumoșii ei ochi, ca strugurii rumeniți de soare.

Din viața lui Anton Pan

Fragment 1)

de N. PORA

După vreo câțiva ani liniștita gospodărie din Sudița Leului se tulbură într-o dată. „Rapsodul”, cum îi ziceau țefele alese lui Anton Pană, căntărețul popular ale căruia opere „de prin lume adunate și iarăși la lume date” îi legase statornic de bucuriile și durerile mulțimei, nu mai mersețisea să se ducă peste tot, pe unde era poștit.

Rare ori se mai clintea din pridvorul de unde priveștea vechilor București, cuprinzând câteva mahalale, până dincolo de Dudești, în mîngăia privilegiu.

Sosisse bătrânețea cu anii ei de neliniști, de suferinți și de lipsuri îndurate pe urma întorsăturilor capricioase ale sortii.

Și sosisse proa repede. Cântărețul mai slăbiger ca ori când și din pricina adormirii de veci a tovarășei lui de viață, arare ori se mai bizuie să-și labe colțisorul plin de amintiri, unde îndurase și buze și rele cu răposata.

Mai mult ca un chimic își dăduse vremea mormăind pe nas căntec liturgicale, căta o parte de Arion sau născă cântări de strună, mai căntând țel și țel, un manuscris bibliotecă, singurul de acest fel rămas dela el.

În bătrânețea aceea de vară, îmbătămăntă în parfumul florilor de salcâm și de iasomie, ce-și întinea domnia în grădinița dia fata casei, rapsodul își trecea vremea, cuprins, în neștire, de o neliniște neînțeleasă.

Din depărtare se ridica un svon de glasuri, o hăuială îndepărtată, de a cărei pricină nu-și dădea socotala.

— Să fie iar niscal zăvrașit? își zicea bătrânul, trăgând din ciubuc.

Nu se poate, că stăpânirea nu mai lasă așa ceva, acum împlinindu-se dorințele obșteii! Destul că doi ani de zavășie și ură a schimbat fața lucrurilor!

Și totuși firul gândului mai departe rapsodul își zări jupâneasa, în luptă cu moartea, blestemând din adâncul sufletului răzmirița cea mare, dia pricina căreia își închisese boerii casele, din București, fugind, care de care mai iute, pe la moșii.

Răzmirița cea mare îi luase belșugul casii și-i grăbise sfârșitul nevastă-si.

De aceea nu putea să se gândească la răzmiriță, fără să se încrunte. În vremea asta svonul de glasuri depărtate se topea într'un fel de vâlcăreală, de „aolen” sinistru, auzi!

1) Din „Viața și opera lui Anton Pan”, ce va apare în curând.

TOAMNA

Se desprind încet din arbori tremurânde frunze pale
Și se lasă legănate de vântul unui vânt.
Pe când rîmî într'un murmur cântă doina lui de jale,
Bugini coborî suspina după umbra lui veșmânt.

Printre ramurile dese plîng a lor săgurătoale
Păsărele ce se-avântă să s'acante 'n linic zbor.
Și când stolurile zbură către pârmaie depărtate,
Trist privește după ele un drumet răzmirător.

Cu-a lui iarbă ofilită nî se-arată-acum nî soare
Cămpul vesel de-astădată, șesul lung, nemărginit.
Printre arbori o căsuță se zăvește'n depărtare,
Arătându-mi fericirea unui cuib de mult dor.

Acolo melancolia pe un suflet e stăpână
Visuri dulci se țes în taină, visuri dulci în taină por,
Când a nopții feerie împlineste o cunună
De stelute zămbitoare ce se perd încet pe cer.

Al. Săvulescu

În cine știe ce depărtări, cum se înfruptește zarva războiului, la Teatru. Și în aceiași vreme un zădărnăc imbrășit cu un miros de arsură începu să-și supere gâtiele și să-și atâțe tusea, ce îl îneca uaeori, noaptea.

Un vecin venea în goană acasă:

— Vai de păcatele noastre Pan Antonie!

— Da' ce-i vecine?

— Cum? Nu ști?

— Ce să ști?

— Ard Bucureștii!...

— Ce-ai zis? Vite-ți în fire omule? Ce năpraznă îndrugi acolo?

— Pan Antonie dă-te jos din cerdac și uită-te că se vede pălăfaia și de aici... Eu fug să-mi iau calabățul muierea și copiii și să fugim de cea-faltă parte a Dâmboviței!...

Se dădu jos din cerdac Rapsodul încredințându-se și văzând cu ochii lui, para focului nemărginit ce lumina bolta înserării.

Fără de zăbavă bătrânul rapsod, abia stăpânindu-și bătaile pripite ale inimii, se duse în casă își luă manuscrisele, neuitând nici „Povestea vorbii”, nici „Sezătoarea la țară” și nici „Cântările liturgicale” și „Spitalul amorului”.

Legându-le bine într-o tăgărtă, împreună cu un rând de primicele și icoanele își luă ciubucul și bastonul și păs, păs o porcă, rugându-se:

— Doamne fereste-ne orașul de soarta nelegiuitel Sodome! Sfiată împărăție Constantin și Elena fiți pavăză și apărați de pripană orașul ce vi s'a închinat întru veșnică pomnire!

Inchinându-se scobori spre Tabaci întorcându-și fața, din când în când în urmă uitându-se cu spaimă la văl-vătaia ce începea să lumineze noaptea, ca ziua.

Iar clopotul cel mare din Dealul Mitropoliei suna jalnic, adânc, vestind tufurora pacostea cea mare căzută asupra orașului lui Bucur.

Iar celelalte clopote din trei sute la biserică țigăneau jalea starostelui din deal, vestind pe toți să fugă să-și apere avutul.

Când ajunse rapsodul dincolo de gâră, suspină îndurerat, văzând înțeleala cu care se întindea pojarul cuprinzând cât ai clipi case întregi și mahalalele de-a rândul...

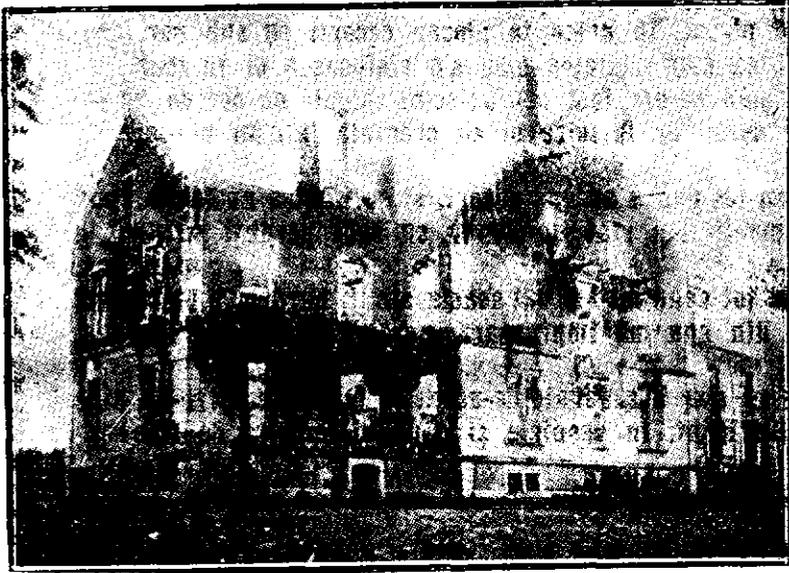
Ardea din mahalaua Sfinților, cuprinzând pe aceea a Sfântului Gheorghe, cu biserică cu tot și tot târgul vechiu al marchidanilor și lipscanilor până dincolo de Curtea Veche și de Sfânta Vineri.

Se întindea văzând cu ochii năprasnicul foc, când Anton Pan răși din greu, pe Dealul Mitropoliei, de unde se zărea, arzând dincolo de gâră, aproape jumătate din București. Iar mitropolitul cu tot clerul ingenuunchi alături de Doamna Ghica, soția voivodului Alexandru Ghica, și cu tot norodul, se rugau pentru izbăvirea orașului de pârjolul înfricoșător...

„Aproape o săptămână încheiată, zi și noapte au ars bătrânele mahalale negustorești, fumegaiul întârziind încă multă vreme” — scrie rapsodul în „Focul dela 1848” pe urma căruia abia a scăpat, ca prin minune căsuța din hudița Leului, până unde nu s'a putut întinde pojarul din pricina unui vânt protivnic.

Și așa „Pan Antonie” își toarse până la sfârșit firul vieții la vechiul lui culcuș.

Pentru oricare reclamațiun sau schimbări de adrese, d-nii abonaați sunt rugați a atășa și una din benzile cu care primesc ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

Casa generalului Lyautey, din Crêve prădată și incendiată de germani

E C O U R I

*Te-a 'ntunecat o clipă, în drum, pustiul dor,
Și azi s'a sters din suflet, ca umbra unui nor, —
Dar eu văpaia sfântă, cum vrei s'o sting din gând,
Când mi-ai lăsat în minte un chip frumos și blând.*

*De câte ori în noapte, stau singură, târziu,
Din zilele frumoase cîntînd ceva să scriu,
Doar gândurile triste în capu-mi got se strîng, —
Nu-mă mai pricep viața — și 'ncep încet să plîng.*

*— Cu grijă stau în urmă, privind-te pe mal —
Te-ai depărtat... dar unde te poartă al lui mîi val —
De-o mîna nevăzută, mînat ești ca de vînt
Te văd pierind în lume ca într'un larg mormînt.*

Maria Al. Hina.

PORTRETE LITERARE

Grigore Alexandrescu

de I. FOTI

Studiind opera și răsfoind cartea vieții la unii oameni, pătrunzând și familiarizându-ne cu gândurile — cu sentimentele lor, cu preferințele și prejudecățile lor, fără să ne dăm samă, puterea de cugetare a acestor artiști, sau războinici, politicieni sau oameni de știință, se însușează în noi, ne cucerește, simțim și gândim ca ei — și în loc să ne dăm părerea asupra lor — în calitate de critici, declamăm tirade de admiratori.

Și acest lucru se întâmplă mai întotdeauna când ne ocupăm de oamenii prea mari. Căci, fiecare din noi are câte o predilecție, câte o slăbiciune, câte o manie, avem rădăcini de stofă ca să ducem orice, dar aceste elemente comune la mai toți muritorii sunt lipsite de coeziune, sunt dispartate, și au unitate, nici nu sunt insuflete de spiritul creator, și n'au consistență și n'au perspectivă și, mai ales expresie.

Spre deosebire de noi, naturile superioare traduc în expresie sau fapte ceea ce gândesc și ceea ce simt. Chestiune de voință; și se spune geniu, talent, entuziasm, profetie acestuia fel de voință, exuberanță de viață, prisos năvalnic de energie, putere nemărginită de a trăi, de a se dezvolta, care decurge în potop de bucurie sau cade în prăpăd de durere. Pentru ființa care simte și cugetă astfel expresia, gest sau cuvânt, este balsam, nectar și amirozile de zef. Așa și cu Alexandrescu. Citindu-l și admirînd și luînd condeiul să-l faci critică, pe sub pană aiuneacă ditirambul:

N'avem date numeroase asupra vieții lui Grigore Alexandrescu, asupra anilor copilăriei și adolescenței sale nu știm aproape nimic. Din toate poeziile sale reese încă o notă de tristota permanentă. A suferit mult.

*„Din sîmț uraice mele,
născut în grijă, neazuri,
Răstriaștea mi-a fost loagăr,
cu lacrimi m'am hrănit,
Ca ale mării nepezi
și greuznice talazuri,
De vîntul relei soarte
spre stînci am fost gonit”*

A fost un suflet destinat durerii. A avut ca și la Bruyere, vegnie în față imaginea neputinței sale, căci meritele sale n'au fost răscumpărate și n'au fost îmbrățișate de întreaga lume gîndurile sale. Mizeria l'a pășcut din urmă. Din fiecare pas ce-l făcea în viață, din fiecare cunoștință găsea prilej de durere. Așa se întâmplă cu toți oamenii a căror situație lumească e mai projos de marile lor talente sufletești. Se închid în ei, se formalizează de tot, devin pesimiști inconsolabili și devin, mai cu samă, mizantropi. Atunci îi cuprinde o patimă, teribilă și ruinătoare pentru ei, creatoare și prefecătoare pentru spiritul omenesc și dezvoltarea lui. Cad în lumea dorinței rebune și a visului arzător.

1) Adio la Târgoviște. Aceleași des-tăiniri de viață nenorocită le găsim în *Canada, Meditație, Anul 1870* și în mai toate poeziile sale.

Cuprîși de patima curiozității de a ști totul, devin adevărați „măcători de cărți”. Citesc cu furie, orice.

Toate elementele din natură ca și produsele minții le caută ca material pentru viitoarele lor construcții.

Își făuresc apoi cu aceste elemente o lume a lor — e lumea fantastică. Din visările zilnice și apriase li se dezvoltă puterea creatoare, din citirile necontenite germinează stilul — și astfel într-o zi, confundat în reverie, prinde o nuață, un simbol al lucrurilor, care se identifică cu întreaga lui concepție asupra lumii — a lumii lui. Acesta e începutul artei și al științei —.

Tot ce putem presupune e că a îndurat multe, înainte de a face cunoștința lui Ion Ghica. De la 20 ani viața lui Alexandrescu ni-i cunoscută; opera lui era în mâinile tuturor iubitorilor de literatură de pe vremea aceea.

„Se ivise, pe banca din fund, lângă perete, un tânăr — parcă-l văd! — înfășurat într'un surduc caferiu, oacheș, foarte oacheș, părul negru, sprâncenele groase îmbrinate, ochii căprui și scînteietori, mustața îi mijea pe buze”¹⁾.

Așa l'a cunoscut Ion Ghica. Era un tânăr minunat, cu o memorie extraordinară. Citise mult. Știa tragedia întregi pe din afară. Studiase clasicismul greco-roman și cel francez și se adăpase la izvorul puternic dar turbure al romantismului. Scrisese și poezii — Iancu Văcărescu a rămas entuziasmat de el. Recitindu-i pe poetul lui favorit, Anacreon, pe care Alexandrescu îl știnue de pe rost, bătrânul cântăreț al „Primăverii Amoroșului”, l'a îmbrățișat. Mai târziu He-liade îl luase acasă la el. N'a înțecat multă vreme o siguranță eșivă. A fost iunker, a fost controlor pe la Focșani, și sub Cuza, a devenit ministru ad-interim la Culte. Dar toate acestea au fost episoade ale vieții lui zbuciumate care n'au avut înfrățire asupra operii. Era un „causeur” fermecător. Bibescu-Vodă îl poțtia adeseori la masă pentru necurmătele-i glume. Era un izvor nesecat de anecdote și un spirit înalt și foarte pătrunzător. Grigore Alexandrescu și Caragiale sun marii maestri ai umorului la noi.

Continuînd caracteristica sa asupra poetului nostru Ion Ghica spune:

„Studiase acolo, unde au studiat oamenii de felul lui, oamenii de geniu, la școala inimii și a spiritului, sub direcțiunea dorinței și a plăcerii de a ști și de a admira”.

Și mai departe:

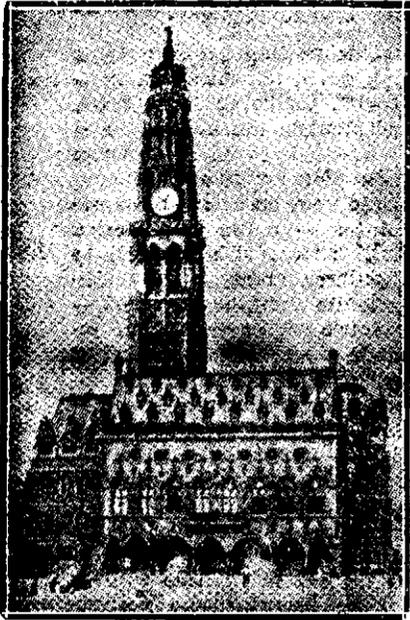
„El era în școala aceea, care consideră darul poeziei ca un depozit sacru, pe care omul înzestrat de Sus este dator să-l păstreze curat, neatins de patimile și slăbiciunile omenești”.

A fost foarte modest. Putea să ajungă orice dar nu-l preocupau deșertăciunile lumești. A trăit o viață de stoic, datat cu totul artei sale. Nici o preocupare de alt ordin n'a venit să-l atîe drumul spre idealul ce și-a croit marile lui suflet. O hoală remilcoasă, l'a ținut, aproape un sfert de veac, în nesimțire, „mort între vii”. Nimeni nu s'a îndoit asupra nobilului său caracter. Prin măreția concepțiunilor sale, prin frumusețea versurilor, prin diversitatea operii sale nepretuite, Grigore Alexandrescu trece drept unul din cei mai mari poeți ai noștri.

Avântu-l liric ia proporții grandioase; umoru-l din fabule are o savoare neîntrecută, iar satirele și epistolele sale sunt unice în literatura noastră.

Cum s'a dezvoltat acest excepțional talent, de ce predilecția lui de căpetenie a fost fabula; și ce înfrățire biofăcătoare a avut asupra dezvoltării literare de la noi — acest lucru îl vom analiza într'un articol următor.

1) Ion Ghica: „Scrisori”.

Primăria din Arras bombardată și distrusă de germani

LITERATURA BULGARA

Da cerșea

de Ivan Vazov

Pe când Penciu Znacovschi intra în casă, soția lui căre gospodăria prin curte își întoarse fața ei frumoasă, privindu-l neliniștită. După înfățișare bănuia că o bine dispus, în cât crezu că o să audă ceva de bine.

— Ai reușit? îl întrebă ea.

— Vino în casă Petruț! și răspunse Penciu. Amândoi intrară în casă.

Penciu privind spre copiii lor ce se jucau într-un colț al odăii zise ce ființe nenorocite! sârmanii, cu fețele pale fără pic de sânge în chipurile lor, parcă îmbătrânite de suferințe. Mipurii și chinorii nesfârșite.

— Petruț! Mă gândesc că nureal tu mă vei putea ajuta!

Petruța îl privi mirată.

— Cum te pot ajuta?

— Nu te la-d-l Ciardasevschi.

— Ed? La Ciardasevschi?

— Da, dute și-l roagă pentru serviciul meu. Văzui că toate celelalte speranțe sunt numai vânturi. Boerit promisi și apoi uită. Pădurea înaltă nu face umbră. Noi o să ne putem ajuta mai bine.

Petruța nefiind preparată a auzi așa propunere, se miră, îngălbeni. Nu, nu mă pot duce la d-l Ciardasevschi — cum să mă duc? Nu e demn, nu e posibil. Nu! nu e posibil!

Penciu se supără.

— Nu te opune și să nu faci propoduri fără rost — îi spuse fără înconjur — niminea nu o să te mănânce! Nu te fanfaroni atâta! Suntem săraci, murim de foame, șapte suri cască așteptând să le săturăm — de unde o să mă dăm, dacă eu voi rămâne încă fără serviciu? Acel serviciu va fi viața, va fi pâinea noastră, — fără el ne vom întâlni cu moartea în cale.

— Dar cum o să mă duc? De ce mă trimiți? Nu ți-a promis persoane influente că o să intervie? — întrebă, sau mai bine gemu Petruța conșternată.

— Spusei deja... toate sunt numai vânt. Să nu nădăjduim în sprijinul principilor și al nobililor... Dute, tu sigură la Ciardasevschi... Tot așa fac și alți oameni, chiar și mai mari ca noi.

— Dar de ce Ciardasevschi mi s'ar supune mie?

— Femeia e altceva. Când o femeie îl roagă pentru ceva, o ascultă cu o altă ureche... Asta e foarte natural. Dar mai ales că pe tine te și cunoaște d-l Ciardasevschi. Ah! de ce nu-mi amintii mai din vreme ca

ZADARNIC...

Azi când plecai, în urma ta plecau cocorii pe sub nor.
Am vrut să dau tristetea mea s'o risipească ei în zbor
Și să rămân ce-am fost odată: copil zglobiu cu dor de joc,
Cu gând senin de fericire și cu credință 'ntr'un noroc.

Dar... s'au tot dus, s'au dus cocorii și eu nimica nu le-am spus
Ci 'ncremenită-am stat în poartă, cu ochi perduți pe und'
te-ai dus.

Târziu de tot când mi-am dat seama, simții obrazu 'n lăcrămat:
Ce greu din nou mă împresoară, pustini ce mi l'ai lăsat,

Am înțeles c'ar fi zadarnic de-acum să mai aștept vre-un bine
Când mi-e legat, în veșnicie și gând și sufletul de tine!

Neny

cel puțin să-i fi făcut măcar o vizită? Asta ar fi însemnat gerilteță din parte-ne! Ciardasevschi te cunoaște și te stimează.

— De unde? întrebă ea. Dela Coicev. Ei bine dar l'am văzut o singură dată acum 2 ani?... De atunci probabil ne-a uitat!

— Nu se poate; nu-ți amintești că l'am întâlnit acolo și Coicev te-a prezentat lui... Te stimează... Aminteste-ți numai cât de respectuos îți vorbea. L'ai lăsat o frumoasă impresie... prin discuția ta liberă... Chiar alaltăieri când îi dădeam amănunte asupra felului nostru de viață el mă întrebă de tine, că ce mai faci? Sunt moțomii! Te cunoaște...

Petruța se roși și își lăsă ochii în jos.

— Te sfătuesc, du-te!

— Dar nu știu, cum să-l rog! O lupț internă se încinse în inima Petruței.

— Roagă-l cum știi... Să plângi înaintea lui. Spune-i că avem 7 copii cari cer de mâncare. Pentru ei o să știu ce să spui și ce să faci. Ești mamă. Să îngeunghi, să plângi, să-i săruți chiar și picioarele de nevoie, numai să cucerim serviciul. Acel serviciu este viața noastră, auzi?

— Of, așteaptă ca să-mi vin în fire! să mă mai gândesc!

— Nief o gândire, îmbracă-te și pleacă!

— Cum, acum?

— Chiar acum, timpul nu îngăduie amănări. Dacă nu vrei primi serviciu chiar astăzi, mâine va fi prea târziu, poate nepotrivit, atunci va fi el la cancelarie.

— Dar nu e bine să mă duc la cancelarie?

— Nu, acasă la el,

— Acasă la el?

— Pe la orele acestea el e înțotdeauna acasă. Numai acasă la el îți poți spune cu deamănuntul starea noastră, să te lănguești, să-l implori. Cuvântul unei femei are ceva mai mare importanță: un cuvânt al unei femei valorează mai mult de cât o sută de recomandări și elocințe bărbătești... Dar pe tine te cunoaște, te stimează Ciardasevschi, în cât e imposibil să te refuze... Du-te! De tine depinde totul; tu ești ultima mea speranță, ce-mi mai rămâne; e ultimul mijloc de scăpare, e firul de pai de care m'am apucat pentru a nu cădea în abis... Dar dacă tu, soția mea, nu voești să mă ajuti, atunci mă voi duce încotro voi! vedea cu ochii, pentru ca să nu mă aud, să nu mă văd nimic... Să nu văd cum imi mor copilașii de foame!

Ochii Petruței se umezi la auzul acestor cuvinte.

— De ce plângi?

Blestemată să ne fie suferința! Dumnezeuule — gemu ea dureros. M'am măritat să mă bucur de fericire, dar... și copil încă!... De ce am avut nevoie de copii! Și el acum mă trimite la Ciardasevschi!

Penciu se turbură. Pentru prima oară soția lui îi vorbea astfel... Acele cuvinte erau un reproș greu pentru el; ea îi atinsese simțitor amorul lui propriu, care și fără aceasta era crud

rănit și înjosit de insuccesul continue. Reproșurile Petruței făceau să clocotească ceva în el de parcă voia să izbucnească afară. Incepu să țipe, să strige, să-i reproșeze. Toate nenorocirile i-au venit pe cap de când a luat-o pe ea! Dacă nu ar fi fost căsătorit — ar fi acum liber, pe când ea îl ține strâns în obing, i-a născut copiii, care i-au încătușat gâtul și mâinile... și acum ea e mândră, nu se supune să solicite ceva pentru existența lor — parcă e fiică de prinț! Fanfaronă, — nu-și amintește când a venit de la mamă-sa numai cu o roche de stambă? Dacă el n'ar fi fost așa de prost ca să se însoare — ea acum ar fi servitoare pe undeva...

Cu cât țipa, cu atât se infuria și mai mult. Fiecare cuvânt de indignare aducea pe un altul și mai grozav, reproș — peste reproș ofensă — peste ofensă. Indignat, privea pe soția lui nu numai ca pe culpabilă nenorocire vieții lui, dar chiar ca dușmancă, ca o rea voitoare. Ea îl sustrăgea de la sigurul succes cel mai putea avea. Putea, dar nu voia. Nehotărârea ei, îl făcea și mai crud: încăpățănarea îl ducea la extrem, îl zăpăcea cu totul. Nu voia nici chiar să înțeleagă simțul ei delicat, care da naștere acelei indecizii. Nu, el nu putea pricepe asta. Pentru a înțelege — ar fi trebuit ca el să iubească pe Petruța, față de care indiferența dă mult și-a găsit loc. Da geloza rădădese îndărăt, simțul acela moștenitese dragostea; dar acum el nu mai avea timp de a se ocupa de astea, parcă îl sufoca ceva; nu mai vroia să eughe, închiderea ochii înaintea tuturor. În fața lui nu mai vedea de cât un singur lucru: serviciul!

Serviciul!

Viața!

Renasterea!

— Mă voi duce — zise Petruța cu o ușoară tremurătură pe buze, trecând în altă cameră.

Pe când Petruța se îmbrăca în fața unei oglinzi mici — ea se îmbrăca — se desbrăca. — În capul ei băzăia fel și fel de gânduri care de care mai furioase; turburată își pușe acele de cap în părul ei negru, bogat ce încadra estetic capul; iar peste el își arunca o pălărie modestă de culoare mare, împodobită cu violele și penaj false. În mîntea ei clootea fel și fel de istorioare și discuțiuni, pe care le auzise pe la amicele ei, și care acum aveau oarecare legături cu acțiunile lor ca și cele făcute cu soții lor. Despre Ciardasevschi ea a auzit că e cam strengar. Se temea de el, dar acum se decise a se duce. Da, ea se va duce! și... serviciu — pentru serviciu... dacă e nevoie. Trăgându-și cu multă greutate ghetelii în picioare, își amintea încă de atâtea și atâtea alte povestiri, spre care nu-și întorcea capul până acum.

Își amindea de cuvintele Candelovitei — de flecăriile ei repetate de atâtea și atâtea ori spunându-i „că pe mare ară multe corăbii, dar nu rămân urme“. Și-i spunea asta cu un zâmbet răutăcios despre Coicevita... Și soții Coicev slavă domnului, acum trăesc foarte mulțumiți; soțul ei e subșef, soția lui poartă

tualetele cele mai moderne și mai elegante. Sunt sănătoși și voioși slavă Domnului... Apoi gândul ei trece la Penciu. Foarte moșie i se pare! Regreta mult de el, dar acum — ah, era grozav de înnoșată contra lui. Atât de grozavă durere a pățimit! Mereu crize, lipsă, grije și amărăciuni, totdeauna lipsă de lucru, și acum acele cuvinte răutăcioase... Doi butoni de la ghețe și căzu iar zăngănitul lor îi străpunse urechea, așeză apoi cu mâinile tremurând cerceii cu perle false la ureche, i se părea că se învârteste ca un om beat... Da, nu e de tolerat, ea să facă totul... El... soțul ei, e vinovat. Dacă ar fi iubit-o nu ar fi lăsat-o să treacă peste pragul căminului lor, borborosoa ea plângând. Și aruncându-și o ultimă privire în oglindă, văzu că roșeața de pe obraji era înlocuită cu paloare, dar totuși îi plăcea cum era aranjată.

Penciu Znacovschi aștepta cu mare nerăbdare șapocrea soției sale. Escitat se plimba de colo, colo prin cameră. Gândul lui sbura spre Ciardasevschi. Păioarea înfățișării lui îi intrupa în față o vedenie de la care nu-și putea desprinde ochii. Vedea pe Petruța intrând la Ciardasevschi; acesta foarte amabil o ascultă cu o deosebită atențiune. Petruța înduioșată descrie starea lor de mizerie, cât frumusețea chipului ei și manierele delicate o întovărășeau dându-i o forță și mai convingătoare; în discuție posedea o elocință rară... în cât Ciardasevschi nu o putea refuza. Lacrămile Petruței îl induioșă convingându-i pe deplin. Printre aceste scene duioase, își făcea loc și alte de mai puțină importanță, din a cărora cauză un foc viu parcă cuprîndea întreaga ei ființă și care încet, încet dispărea, pe când Znacovschi mănios agita mâinile parcă ar fi vrut să prindă o muscă...

Și în fiecare clipă își îndrepta privirea spre poartă. Uf! După fața ei o să cunoască ce veste imi aduce, bună, sau rea! Nerăbdarea îi creștea din moment în moment. Petruța întârziu. Întârzierea ei aci îl escita, aci îi dădea speranțe de semn bun. Momentul decisiv se apropia... Dacă soția lui i-ar veni cu cuvintele: Penciu! am reușit, nu știa dacă nu ar fi înnebunit. Iar privirea lui era întită în spre poarta pe care o privea cu ochii scânteițorii.

Deodată poarta se deschise.

Petruța apărui.

Înima lui Penciu, avea o presimțire bună. Petruța plecase de acasă cu o înfățișare pală, acum se înnoșea cu ea roșie parcă îmbujorată, fără zâmbet pe buze, severă...

Penciu sări înaintea ei pentru a o primi. Înainte de a o întreba ea îi zise scurt:

— Ți s'a dat serviciul!

— Petruțico! — esclamă el vrăjit de bucurie, aruncându-se cu brațele deschise pentru a o îmbrățișa.

Cu un gest, ea îl opri, respingându-l și arătându-i dispreț.

Apoi Petruța se înnoșea în cameră.

A doua zi de dimineață Penciu Znacovschi își luă în primire serviciul în mod oficial ce cu câteva zile înainte îi fusese refuzat...

Penciu Znacovschi acum e un om fericit și onest!

Dar Petruța?

Despre ea puțin mai târziu...

In românește de
Miluță Simion

Intre literați.

— Și astfel, scrierile tale dramatice ți-aduc destul câștig?

— Știi, răspunse autorul interogată, atâta cu cât să-mi pot fierbe ciorba din fiecare zi.

— Dar spune-mi drept, replică cel-alt, focul nu-l aprinzi cu manuscrisele tale?

SĂ SUNE ALARMA!

Sub steaguri alergați copii
Cu-al Patriei dor sfânt!
E clipa ca prin viteji
Să dați iubitei Românie
Intregul său pământ

Azi ora dulcii deșteptări
In Ceruri a sunat!
S'arată'n ale soartei zări
Că loc de frunte între țări
Ne este rezervat!

Un singur dor și-o cugetare
Avem în astă lume!
Să concentrăm într-o grupare
Pe toți din Tisa până la Mare
Ce poartă al nostru nume!

Să'nșăptuim ce au visat
In vremuri legendare!
Strămoșii noștri-ec-am păstrat
Ast petec de pământ, prădat
De hoardele barbare!

O! sfânt amor de neam și gînt
Reînviează'n noi
Simțirile cele mai sfinte!
Să sune-alarma! Înainte
Spre câmpul de război!

Tintiți privirea la drapel
Al Patriei-Onor!
Cu inimă, brațe de oțel
Să'l apărăm, să fie El
In vecl triumfător!
Căpitan A. G. Draghicescu

Convorbiri științifice

Matematica

Sunt anumite persoane, care se de-clară singure incapabile să deslege o singură problemă de aritmetică și își declară cu toată convingerea, că trebuie să te fi născut cu ceea ce francezul numește „la bosse mathématique”.

E un prejudețiu, de sigur foarte vechiu, e o antipatie moștenită. Cel mai mult nu-și închipuiesc de loc, că dându-și certificat, că nu sunt în stare să deslege o problemă de aritmetică cât de simplă, dovedesc în același timp, că judecata lor în general, nu poate să fie ceea ce ar trebui să fie.

A găsi soluțiunea unei probleme înseamnă pur și simplu a dovedi că ai judecată și știți să o întrebuințați.

Moștenisem această antipatie, dar nevoia de a deslega anumite probleme astronomice m'a îndat spre anumite studii din matematică, foarte ușoare de altfel. Eram foarte necăjit la început, dar nu cred că un general victorios să fi încercat mai multă plăcere de cât mine, în ziua, să mă bine zis în seara, când am dovedit, că dacă nu am „la bosse mathématique”, totuși pot să pricep și să utilizez anumite formule.

Inveți bine și repede ceea ce-ți place, dar pe semne, că sunt, sau cel puțin erai, pe vremuri, persoane care nu puteau să-ți inspire plăcere pentru matematică. Dacă elevii ar fi fost încredințați, că matematica e un mijloc sigur și elegant, o unealtă de precizie, cu ajutorul căreia se poate folosi ori cine în practică, poate că ar fi și matematica iubită.

Spun aceasta, deoarece știu, că nu e casă, bogată sau săracă, care în acest moment să nu adăpostească un căpsor blond, sau brun, necăjit în fața unei probleme, pe care de cele mai multe ori nici tatăl nu o poate rezolva fiindcă nu s'a ocupat în viața lui cu asemenea fleacuri.

Mă veți ierta, dacă vă voi vorbi de lucruri prea personale, dar cred că se vor interesa toți cei care au copii. Fetita mea cea mai mare (11 ani), credea totdeauna că deslegarea unei probleme nu e pentru mintea ei. Cea mică, (10 ani), din contra, admiră de mult cifrele și se hazardază să răsfoiască cu respect și table tri-

gonometrice, care probabil că-l împun. Având curaj să privească cifrele, ele nu o sperie de loc și a trebuit să-i cumpăr o carte numai cu probleme de aritmetică, pentru ca să se „distreze”. Ceva mai mult, cartea e franceză și se luptă și cu limba pe care nu o știe încă bine și cu problema. Credința ei birue și desleagă problemele la șir.

Cea mare, bine înțeleasă, încearcă un mic sentiment de gelozie și de admirație în același timp. Și iată că într-o seară, imi ceru singură să încerc să se lupte și ea cu problemele. Cu puțin ajutor deslegă una, de altfel ușoară. Primul pas era făcut; pofta de mâncare vine mâncând și reluă lupta, gigantică pentru ea, cu altă problemă.

Și va continua.
Mi-am zis atunci că, sunt părinții de vină; ei sunt mai mult în contact cu copilul, ei pot să-l însușească dragostea pentru o știință, de care te împiedici în viață la fiecare pas.

Nu vă face din copiii tăi viitori matematicieni; nu vor fi prea numeroși învățați ca un Titeica, Pompei sau David Emanuel, dar e nevoie să faci pe copilul tău să înțeleagă și deci să iubească matematica.

Orice muncă cere oare care bătaie de cap, nu se învață nimic prin simplă intuițiune, trebuie însă să faci ca acea muncă să fie iubită.

Victor Anestin

Insemnările unui sceptic

Sunt mulți, cari-și fac o mulțime, din a-și exhiba amorurile. Poate fiindcă uneori sunt felițați de trecători pentru obiectul succesor galante.

Sunt alții, cari de îndată ce s'a aflat despre tainele dragostii lor, nu mai pot iubi. Poate, fiindcă peste indiscreția lor sufletească au invadat ochii și gurile lacome de senzații ale curioșilor.

Și unii și alții greșesc însă; unii prin trufia goliciunii lor, ceilalți prin misantropie.

Ca să fie doi oameni prieteni, —

Promoțiunile pe câmpul de război.

prietenie în marginea posibilității nervoase de azi — se cere un singur lucru. Să te respecti pe tine de mândria, că poți avea încredere în unul, cel puțin.

E preferabil să ai camarazi buni, nu prieteni.

Camarazii sunt numai pretențioși, dar leali; prietenii sunt numai susceptibili.

— Cineva tace de obicei, fiindcă n'are ce vorbi. Ești răspuns!

Cine n'are ce vorbi, dovedește cel puțin, că mintea nu-l e de nimic preocupată.

Cel cari tac în societatea cea mai restrânsă chiar, tac fiindcă ori nu se pot apropia de mediu și în acest caz sunt refractari, ori fiindcă nu pot să răduiască o exprimare potrivită mediului, și în cazul acesta proba mediocrității este patentă.

Cel cari vorbesc prea mult, adesea se contrazic și totdeauna devin banali. Dar ca să-ți cumpăna între convorbiri banale și spovedanii personale, se cere mai ales să nu fii pedant.

Cel ce vorbesc prea mult cu „eu” și „mine” sunt singurii cari cu bunăvoință se iau în seamă.

Impunerea unor maniere de eleganță în atitudine și mișcări e mai rea ca o haină extravagantă pe un corp de două ori cocoșat.

Cel ce pretinde, că sunt „bine educați”, fiindcă nu vor să audă dela alții, cuvinte cu înțeles grotesc, sunt de obicei cei cari n'au nici sensul cuvintelor, nici elasticitatea minții.

Se zice în general „cavalerii” acei cari exagerează gesturi galante față de femei.

Ar fi interesant să se știe însă, câți dintre acești galanți cred că e mai demn de cât să ție haina unei dame, să respecte demnitatea omenească a femeiei.

Bartolo

EX-LIBRIS

Când joci teatru românesc în țara ungurească de Leonard Paukerow.

Autorul e un coleg de presă, care a avut prilejul să trăiască vreo câțiva ani de zile peste Carpați, învățând astfel obiceiurile fraților noștri transilvăneni, cunoscând de aproape pe mai toți conducătorii și oamenii lor de seamă.

Când trupa Victor Antonescu a plecat în Transilvania în turneu dramatic, Paukerow fu cel mai indicat să colaboreze la succesul turneului. D-l Antonescu a fost bine inspirat, când i-a cerut concursul. Întai pentru că întreprinderea de a juca teatru românesc în țara ungurească a reușit, al doilea pentru că de pe urma turneului ne-am ales și cu un frumos și interesant volum, cu titlul de mai sus, în care d-l Leonard Paukerow a avut prilejul să ne vorbească nu numai de teatru românesc și de actorii din regat, ceace nu ar fi tocmai nou pentru bucureștenii mai ales, dar d-sa profită de acest prilej, pentru a ne vorbi de problema teatrului românesc din Ardeal și Ungaria, chestiune culturală de mare însemnătate pentru transilvănenii și deci și pentru noi. Afară de aceasta, ne descrie amănunțit impresiile variate ce le-a obținut din toate orășele pe unde a trecut d-sa cu prilejul turneului trupei Antonescu.

Așa facem cunoștință mai de aproape cu toate personalitățile marcante din Transilvania, văzute în mediul în care trăiesc, unde-și dezvoltă ele activitatea.

Sfaturile ce le dă d-l Paukerow societății pentru formarea unui teatru român în Transilvania sunt foarte judicioase și e probabil că se va ține seamă de ele, de și uneori umorul e prea viu.

E o carte ce trebuie citită și de sigur că cititorii nu vor fi așteptat sfatul nostru.

Albert

București - Jerusalem

NOTE DE CALATORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

XXXIV

Aspectul orașului Betleem. — **Puțin istoric.**—**Puțul lui David.**—**Biserica Nașterii Domnului.**—**Imprejurimile orașului.**

După câteva minute de drum, încep primele case ale orașului. Strada, strânsă între două șiruri de locuințe, e atât de strâmtă încât trăsura noastră cu greu poate să o străbată. Dela un loc părăsim trăsura preferind să urmăm drumul pe jos. Strada e plină de mici ateliere în care sunt ocupate fetele și femeile din localitate. În aceste ateliere se lucrează sideful care, adus de pe țarmurile mării Moarte, este foarte abondent în partea locului. Sideful brut se lucrează aici cu multă îndemânare și se întrebuițează pentru confecționarea mătaniilor, crucilor, cruciulițelor și altor obiecte pioase. Toate lucrurile de soiul acesta care se desiac în cantități considerabile la pelerini în magazinele din Ierusalim, sunt fabricate în Betleem. Vizităm mai multe din aceste ateliere unde

șta de a bea apă din fântâna dela Betleem.

— Cine imi va da de băut apă din fântâna din Betleem? zise el.

Atunci, trei viteji străbătura rândurile dușmanilor, ajunseră la Betleem, scoaseră apă din fântână și o duseră lui David. Dar regele nu voi să o bea și o turnă lui Iehova zicând: Departe demine, Iehova, să fac aceasta; au bea-voi sângele bărbaților ce s'au dus cu viața în mână? Și el nu voi să bea.

Aceasta este legenda biblică a puțului lui David. În apropierea acestui puț s'a descoperit o necropolă cu inscripții grecești și urme de mozaicuri.

Puțin mai sus, deodată drumul se lărgeste deschizându-se într-o piață vastă, înconjurată de un bloc enorm de construcții de zid cu aspectul unei fortărețe. Aci este celebra Basilică constraită în veacul X de Constantin-cel-Mare și de Sf. Elena, deasupra grottei unde s'a născut Christos, precum și mănăstirile și bisericile aparținând diferitelor rituri.

Grotta Nașterii Domnului

sunt primii cu mari onoruri. Pretutindeni domnește o activitate care face plăcere și arată o stare de prosperitate a acestei industrii. Lucrătoarele se întrec în a ne arăta producțiilor lor manuale care, într'adevăr, sunt admirabile. Sideful, lucrat în baobe de toate mărimile, unele rotunde altele tăiate ca diamantul și briliantul, strălucește în mâinile lor ca niște pietre scumpe.

La o cotitură a drumului, se vede **Puțul lui David**.

În timpul unuia din războaiele sale cu filistenii, David se afla în peștera Adullam. Filistenii erau în Betleem. La un moment dat, David și-a exprimat dorin-

Piața aceasta e plină de lume. Imbulzeala însă este enormă în noaptea de Crăciun.

E nostim portul femeilor despre cari am vorbit într'un capitol precedent. Creștinii de aci trăiesc acum în cea mai deplină armonie. Inscrucirea între tinerii de diferite rituri creștine e ceva obicinuit. Femeia privește todeauna religia bărbatului. Femeile din Betleem sunt celebre prin frumusețea lor. Au tenul alb și ochii vișătorii și e multă grație în mișcărilor lor.

Betleemul sau, în limba ebraică Beit Leem, țara pâinii, e unul din orașele cele mai vechi din lume.

Orășelul acesta, căruia în Vechia Scriptură i se zice și țara Iudei, a văzut nașterea multor celebrități biblice.

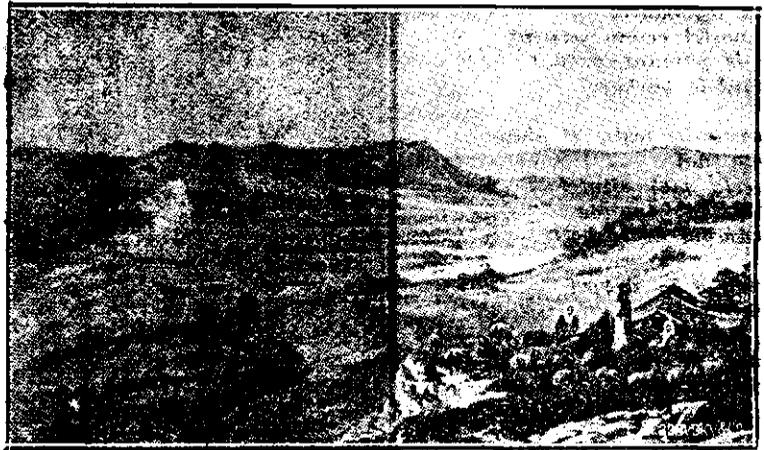
Aci s'au născut mulți din membrii familiei regelui David, născut el însuși în Betleem cu 1087 ani înainte de Cristos și încoronat ca rege, încă fiind copil, de către profetul Samuel.

Tot în Betleem s'ar fi născut și Iosif, părintele Domnului, precum și Ana, mama Sfintei Fecioare.

ce domnește acolo. Intemeitorii bisericii sau mai bine zis urmașii lor au lăsat o porțiță așa de mică de sigur din precauțiune contra năvălitorilor și altor făcători de rele.

Intr'adevăr, porțița aceasta așa de mică e ca și când n'ar exista, căci s'ar putea, la nevoie, astupa cu câteva cărămizi.

În fața noastră se ridică acum un perete de lemn sculptat cu o inscripție în limba armeană care poartă data 1227.

Câmpul Păstorilor

Dar adevărata glorie a Betleemului și care a făcut din acest oraș un loc sfânt de pelerinaj pentru creștinătate, este nașterea între zăburile sale a Mântuitorului Lumii.

După construirea basilicii în veacul al III-lea, orașul a început să prospereze mai ales că, început cu încetul creștinii începură să clădească și alte așezăminte pioase în jurul basilicii.

Asta nu înseamnă, însă, că orașul n'a avut în mai multe rânduri trista soartă a Ierusalimului, din cauza invaziilor și războaielor.

Astfel, Betleemul fu distrus de arabi la sosirea Cruciaților. Apoi a suferit nouă calamități din cauza dărilor horde barbare în 1244 și 1489 și din cauza deselor năvăliri ale beduinilor. Nu lipsira nici certurile sângeroase între creștinii. Orașul se liniști în 1831 când, în urma unei răscoale, creștinii alungară cu totul pe musulmani din oraș.

Din fericire, în toată învălmașala aceasta, Biserica Nașterii nu suferi aproape nici o stricăciune. Numai, în veacul al 17-lea turcii ridicară tot plumbul de pe acoperișul bisericii spre a-și turna gloante.

XXXV

Biserica Nașterii Domnului

Biserica Nașterii Domnului e una din bisericile cele mai mărețe din lume.

Intrarea însă nu cadrează cu frumusețea interiorului.

E o porțiță de fier prin care trecem încovoiați și intrăm într'un vestibul în care, în primul moment, nu putem distinge nimic, din cauza semiobscurității

Trecem printr-o a doua ușă mai mare și eșim într-o vastă sală cu colonade.

Sunt în total 58 de coloane monolitice cu frumoase sculpturi atât la baza cât și la capete. Pe arcadele cari unesc coloanele se văd încă mozaicuri pe locuri deteriorate din cauza timpului și umezelii.

Sala aceasta cu pădurea de coloane, cu altarele ascunse prin anghiuiri, inundată de o lumină plăcută ce se revărsă din șase ferestre mari ce de un efect surprinzător. E tot ce poate exista mai frumos în arta arhitectonică, atât ca concepție cât și ca execuție.

Totul se înfrumusețește și se coordonează în ordinea cea mai perfectă.

Se crede că biserica aceasta a fost construită sub direcția unui mare arhitect anume adus din Roma din ordinul lui Constantin-cel-Mare.

Am spus în altă parte că biserica aceasta a scăpat neatinsă de toate invaziile. Simetria, uniformitatea ce domnește actualmente în clădire, denotă că nici modificări n'a prea suferit locașul acesta sfânt și a rămas așa cum a fost clădită în veacul al III-lea.

Traversând sala aceasta în punătoare, ajungem la o a doua despărțitură în care sunt practicate trei uși. Pe una din ușile acestea se vede un frumos mozaic, destul de bine conservat, reprezentând pe Toma Necredinciosul pipăind rănille sângerându de ale lui Isus.

Intrând prin ușa din stânga ieșim, în fine, în biserica propriei

zisă, formată din trei altare mari.

Altarul din mijloc care e cel mai mare aparține grecilor ca și cel din dreapta. Iar altarul din stânga aparține armenilor. Pre-tutindeni domnește un lux mare de candelă, icoane antice, sfeșnice de argint și alte podoabe bisericesti.

Dar, mai interesant în această biserică este, firește, Grotă în care s'a născut Isus.

Grotă e situată sub altarul principal și se intră în ea prin partea armenescă. Coborând o scară de piatră de vre-o cincisprezece trepte, ajungem în grotă care are o formă lungă-reață și ocupă o suprafață de vre-o 40 metri pătrați.

În momentul acesta grotă e populată de o mulțime de pelerini, mai ales ruși, cari se închină cu smerenie în genunchiați dealungul pereților.

Locul unde s'a născut Isus este indicat printr-o cavitate, un fel de cuib, în formă de semicerc, acoperită cu marmură albă poleită. Pe sol se vede o stea de

marmoră. Pereții Grotei sunt tapetați cu stoe scumpe anume fabricate la Paris.

Într'un colț al Grotei se vede o groapă adâncă înconjurată cu o bordură de piatră. O tradiție spune că aci ar fi îngropată străbuna noastră Eva, iar o altă tradiție că... în puțul acesta ar fi căzut steaua care a călăuzit pe Magii la Betleem.

După cum am spus, Biserica Nașterii Domnului e înconjurată de mănăstirile grecilor, armenilor și catolicilor. Mănăstirile acestea comunică cu biserica prin trei intrări separate.

Biserica mai comunică cu mănăstirea catolică Sf. Ecaterina, printr'un coridor lung, și întortochiat. În coridorul acesta sunt numeroase altare închinăte diferiților sfinți și câtorva amintiri biblice.

Astfel, întâlnim *Capela Inocenților* unde, după o tradiție, au fost masacrați din ordinul lui Erod, numeroși copii ascunși acolo de mamele lor. În momentul trecerii noastre, doi pelerini evrei se rugau în genunchiați pe treptele acestui altar.

oprească vre-o eventuală încăerare între clericii greci, armeni și catolici.

Pe vremuri, conflictele de soiul acesta erau foarte frecvente în Biserică și se iscau ori de câte ori una dintre părți încălca drepturile celorlalte, în ce privește așezarea unui covor, atârănarea unei candelă, măturarea unei scări, aprinderea unei lumânări, dislocarea unei icoane, sau alte incidente de soiul acesta. Unele din aceste conflicte au fost chiar sângeroase. În 1873 grecii au devastat Grotă, ridicând sfeșnicile de argint dăruite de Ludovic XIII și întreaga tapițerie de pe pereții Grotei, lucruri cari n'au putut fi descoperite nici până azi. Toate acestea au obligat autoritățile să ia măsuri preventive. De acolo și sentinela cu baioneta la pușcă în mijlocul Sfintei Biserici a Nașterii Domnului.

Toate riturile se întrec să aibă în Betleem cât de multe așezăminte religioase, culturale și de caritate. Așezământul cel mai imposant este Orfelinatul german. E inutil să spunem că nici calculele politice nu sunt străine în înființarea diferitelor așezăminte europenești.

În jurul Betleemului sunt o sumedenie de localități demne de vizitat cum e *Grotă Laptei* sau *a Femeilor*, unde s'ar fi ascuns din fața prigoniților cî Sf. Fecioară. Grotă e transformată în Capelă. O picătură de lapte căzută din sânul Maicei Domnului pe sol, a dat călcărului o virtute specială și anume de a servi drept medicament pentru abundența laptelui la femeii și la animale. De aceea, pelerinilor cari vizitează grotă li se oferă niște pateuri preparate cu o doză de calcar pulverizat.

Tot prin împrejurimi e și *Capela Sf. Iosif* unde Părintele Domnului trăia ca flăcău. Când, însă, s'a întors acasă cu Sf. Fecioară, n'a mai fost primit de proprietar și atunci a fost nevoit să-și caute un adăpost în grotă.

În cursul acestei plimbări în împrejurimile imediate ale Betleemului, trecem și prin *Câmpul păstorilor* situat în mijlocul unui admirabil peisagiu. Aci erau strănși ciobanii când au fost anunțați de inger despre Nașterea lui Isus. Acum, în grotă din câmpul acesta se află și o capelă cu urme de mozaicuri.

Mai sunt și alte localități de o importanță secundară în jurul orașului. Sunt interesante însă de văzut *Văscurile lui Solomon*, situate la o distanță de 15 kilometri de Betleem, mari rezervoare de apă pentru alimentarea vechiului apeduct al Ierusalimului.

(Va urma).

Viața artistică și literară

Scriptorul Maeterlinck a recomandat Academiei franceze pentru locul ce i s'a destinat pe marele său coleg, poetul Verhaeren. Maeterlinck spune, în scrisoarea lui către Academie, că datoria sa e să lupte pentru patria belgiană.

Opera Națională se va deschide peste câteva zile, la Teatrul Liric, renovat. Orchestra e pusă sub conducerea maestrului Massini iar elementele se par bine alese ca să alcătuiască un întreg fericit. Depinde acum de repertoriu și de interpretarea rolurilor pentru ca impresia adevăratei opere să ne stăpânească definitiv.

Desigur că — și n'ar fi rău aceasta — conducătorii Operei ne vor aduce câteva celebrități la iarnă ca să răspundă astfel și mai frumoasă speranțelor și așteptărilor tuturor.

Drama dela Buciumeni continuă să pasioneze nu numai cercurile literare dela noi dar toată lumea intelectuală. Suntem fericiți a anunța că soții Anghel sunt în afară de orice primejdie.

Un accident — care i-a adus un guturai foarte puțin artistic, de sigur — s'a întâmplat Lonia trecută d-nei Brăneanu-Adaume.

Se plimba romantic pe marginea lacului Floreasca admirând trestia ce se legăna deasupra lacului.

Dornică să apuce o trestie frumoasă, a alunecat în lac, pierzându-se în adânc când mâna salvatoare a unui vecin o readuse pe pământ.

S'a ales, firește, cu o spaimă și cu guturaiul de care vorbim mai sus iar nouă ne-a dat prilejul acestui interesant fapt divers.

L. I.

„Cronica literară” de Ion Trivale, este un volum apărut în cursul săptămânii trecute. Cronicile au fost tipărite în Noua revistă română.

Și dacă au apărut tocmai acum, când ochii tuturor umbliă laconul după telegramele războiului și urechile toate se îndreaptă instinctiv, către orice șoptă: noi ce facem? — e însuși acesta un fapt, că Ion Trivale e preocupat de producția literară dintr'un punct de vedere mai deosebit și mai înalt decât a primei obiceiuite zilnic.

Cronicile lui Trivale sunt aplicări curente ale unui material de estetică și artă, care caută să privească orice manifestare literară, nu ca un simplu gest întâmplător, ci ca un complex de cogitare și simțire a unei conștiinți inspirate.

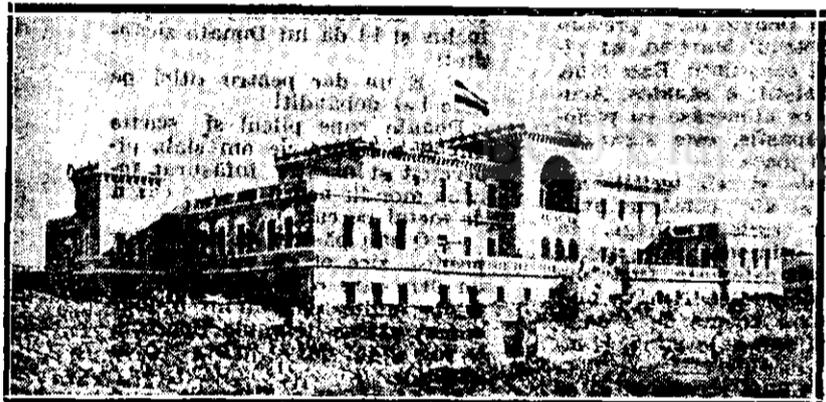
Uneori cronicile literare — înfract unele manifestări literare în caracterizări tari. — s'ar zice malicioase — noi însă avem impresia, că atâtă vreme cât cronicarul literar are o convingere hotărâtă, pe care o poate motiva, e dator să-și exprime sincer, cu multă ascutime și agerime de expresii, păreri.

Doar Trivale, care dovedește o puternică cunoaștere a literaturii românești și străine n'o să vorbească în expresii blânde despre „Cuceritorul”, sau „Bunicii” lui Herz.

Cel mai ușor mijloc de a scrie, când ai buna inspirație, să nu fi pretentios, este desigur să te abalzi în genul „amintirilor”. Și așa a făcut Dimitrie Dimiu cu amintirile unui rezervist.

E o broșură simplă, sinceră, uneori naivă chiar, utilizând un stil sobru și plastic, — ceiace face, ca amintirile rezervistului Dimiu să motiveze o caldă simpatie pentru cititor.

Barb

Orfelinatul german din Betleem

argint cu inscripția latinescă „*Hic de Virgine Maria Jesus Christos natus est*”. Dejurimprejur ard 16 candelă de argint dintre cari 6 aparțin grecilor, 6 armenilor și 4 catolicilor. Din plafond, deasemenia, sunt atâr-nate numeroase candelă aparținând celor trei rituri creștine.

Deasupra cuibului se ridică un altar unde n'au dreptul să officieze decât armenii și grecii, aducându-și în timpul slujbei icoanele lor portative.

În față se vede un alt altar scobit în stâncă grotei. Aci sunt teslele unde, după naștere, Pruncu fu culcat de mama sa, înfășurat în scutice. Alături e Altarul Magilor, care indică locul unde cei trei magii se închinară lui Isus căzând în genunchi înaintea lui și oferindu-i daruri, aur, tămâie și smirnă.

Orânduirea din interiorul Grotei se datorește cruciaților. Și de aceea, în grotă catolicii sunt mai tari ca grecii și armenii. Altarul magilor aparține exclusiv catolicilor. Și altarul acesta ca și teslele e acoperit cu plăci fine

Apoi mai e, tot în coridor, *Capela Sf. Iosif*, unde părintele Domnului a primit porunca dela inger să ia Pruncu și să fugă în Egipt.

Ceva mai departe se vede iarăși mormântul și locuința Sf. Jeron, care a trăit în anul 420 și s'a ocupat în această subterană cu traducerea Bibliei.

În fine, o încăpere mai spațioasă e arătată drept locul unde a poposit câțva timp Sfânta Familie.

După plimbarea aceasta subterană ieșim iarăși în Biserică, unde s'a și început slujba de seară în partea armeană.

De astă-dată îmi atrage atenția prezența unui soldat turc care face de gardă cu baioneta la pușcă pe hotarul dintre partea armenescă și cea grecească din biserică.

Când serviciul militar nu se întinse în Turcia și asupra creștinilor, paza se făcea, firește, de un soldat musulman. Acum însă se deleagă un soldat creștin, adică grec sau armean.

Rostul acestei sentinele e să

Salvatore Farina

Valetul de Pică

— URMARE —

XI

D-l Asdrubale, cu mâna în gold, cu privirea vioasă, nu are locmal înfățișarea urăcioasă cum i se pare lui Donato, mai cu seamă că pe buzele lui se vede fluturând o poartă nespunsă de a râde. Din când în când înfățișează gura și dă drumul unui râs sgomotos de multumire care-l ese din toți porii.

— Cum am făcut? întrebă-mă cum am făcut, îi zice el, și declară-te învins. Ei, ei, sunt mai smecher decât d-ta. Un bilet clasa doua pentru Seregno.

Am urechia fină eu și fadată am făcut pe papagalul repetându-ți frasa: „un bilet clasa doua pentru Seregno”. Și am făcut drumul cu d-ta, în compartimentul d'alături, și am înghițit pulberoa trăsuri care te ducea pe șosea, și lată-mă... Uite, așa am făcut.

De astă dată nu se mai putu stăpâni și izbucni într'un râs cum poate nu mai răsese până atunci.

Donato își strânge gândurile, își pune în rândulă simțirile, face un pas spre el, se oprește și-i zice:

— Nu știți care sunt gândurile d-tale. Ale mele sunt ale unui om onest. Nu mi-a trecut nici odată prin minte să fug de urmărileonorocului meu, ci voiam numai să scap de prezența d-tale, care-mi ajunsesse nesuferită.

— Ce e de râs în cuvintele lui Donato; pronunțate cu o solemnitate mândră?

D-lul Asdrubale însă stă să i se rupă cei patru nasturi care-l încheie surtucul până sub bărbie și-i strânge coastele cu amândouă mâinile. În sfârșit, se face lărași serios și răspunde cu glas dulceag:

— Nu o să zici totdeauna așa, nu.

Desigur că hohotele râsului au trecut peste zidul împrejurător și a răzbit în grădină, căci colo sus, pe moșii, printre frunzele de viță, și cloșchinii care atâră pârăuții, se arată o față drăguță și apoi încă una. Două exclamații de bucurie, și o repetată bătăie din palme și două glasuri dulci se aud strigând:

— Donato!

— Uchiul!

Omulețul cu surtucul negru și încă în sus capul și zice liniștit:

— Da, drăguță, noi suntem; am venit pe jos ca doi studenți. Bună ziua, d-șoară Mariuccia, bună ziua.

Mariuccia nu răspunde la salutarea, căci se grăbește să se facă nevăzută; Constanta se ia numai decăt după ea. Se aud glasurile lor tinere și vesele depărându-se și dând vestea bună.

Donato nu găsește nici un cuvânt de spus, se crede jucăria unei amăgiri, se uită la omulețul cu gura căscată și omulețul se uită la el cu un surâs încurajator.

— D-l Martino Bruscolli îngână în sine, tânărul.

— Da, eu sunt, din norocire... căci as putea să fiu și d-l Asdrubale.

Studentul n'are vreme să ceară explicații la cuvintele lui neînțelese: în capătul potecii apar Constanta și Mariuccia; tinându-se de mână, găfâind și râzând.

Iată-i strânsi într'o îmbrățișareponta. Puțin după aceea vine și d-l Norberto, cu fața sbărcită și fubitoare, cu părul cărunt mângâiat de adierea vântului de dimineață. Donato se smulge din brațele surorii și aleargă să se arunce în brațele tatălui, cu ochii uzi de lacrimi.

Martino Bruscolli însă se apropie și el numai decăt, strânge mâna bătrânului și explică astăzi sosirea lor neașteptată și lăcrămile nedomirite.

— Peste patru zile Donato și începe examenele; toată săptămâna a stat cu capul cufundat în cărți, și acuma a vrut să și mai odihnească ochii, bietul băiat. Am fost la Milano pentru vre-o câteva treburi, am văzut o mașină nouă de țesut și am vorbit cu profesorii școlii de aplicațiune... Peste o lună fiul d-tale are să fie inginer. A voit să vie să vă salute încă odată înainte de începerea examenelor și astă seară pleacă îndărăt, căci nu mai are vreme de pierdut. Precum vedeți, e foarte impresionabil și nu e bine așa; eu i-am spus că nu e bine să fie așa! Mai ziceți-i și d-voastră că poate o pricepe mai bine.

Timpul trece iute. Abia au venit și s'a și făcut ora mesii. Donato are mereu pe Martino Bruscolli lângă el; nu-l slăbește un minut. Însă, nu știe cum și de ce, în mizeria lui i se pare că e fericit, nespus de fericit!

— Domnule Martino, îi zice el după ce rămase singur cu dânsul, dacă am fost totmai respectos cu d-ta, să mă ierți; nu știam că ești unchiul Constantii.

— Nu e d'ajuns atât, răspunde omulețul. Tu trebuie — îți zic tu pentru că îți plac și-i vrei binele, și, dacă vrei, vorbește-mi tot așa cum îți vorbesc și eu — tu trebuie mai întâi să-ți retragi toate injuriile ce mi le-ai spus să pe care le-ai gândit...

— Eu?...

— Să tac! Că am o figură urăcioasă, asta mi-ai spus-o. Ia uită-te bine la mine și spune-mi curat, și se pare, în adevăr, că am eu o figură urăcioasă?

Donato râde.

— Ai bănuț că eram un cămătar; spune drept nu e așa?

— Așa e.

— Și că te furam la joc?

— Ei, asta...

— E adevărat or' nu?

— Dar pentru ce nu te dedeai pe față cine ești?

— Iacă, pentru că voiam să te cunosc și te-am cunoscut.

Donato își pleacă ochii și se pierde într'un haos de închipiri. În sfârșit, găsește firul depănăturii și ese din încurcătura otând.

— Când vrei să-ți fac înscriziți în treabă schimbându-și tonul.

Omulețul ridică brațele în sus chemând înloștivirea cerului asupra acei naiv, și răspunde:

— Ce înscrizi? N'al înțeles că am făcut o glumă, că am vrut numai să râz?

Donato cască ochii și nu găsește cuvinte cu care să-i răspundă. În sfârșit bălbaște:

— Dar eu am jucat serios; am pierdut și trebuie să plătesc. Datoria din joc e datorie de onoare.

Martino Bruscolli sare în sus ca împins de un resort și astupă cu mâna gura studentului.

— Nu mai spune prostii. Nu te încerca să-mi impui mie ca aceste sentințe esite din tribunalele tripourilor, cu aceste maxime care au de scop să dea prestigiu vișului. Sunt fleacuri care stau bine în gura d-lui Asdrubale, dar pe mine mă chiamă Martino Bruscolli, și m'la lui Dumnezău; și Martino Bruscolli nu cunoaște altă datorie de onoare de cât aceea care rezultă din munca cinstită. Nu-mi ești dator. Am făcut ce-am făcut ca să-ți dau o lecție, ca să te desbăr la vreme de un obicei urât. Păcă-ți pulsul conștiinții tale și, dacă te simți bine, apoi să știi că n'ai pierdut nici tu și n'am pierdut nici eu noaptea în care amândoi n'am dormit. Și fă-mi plăcerea, te rog, să nu spui la nimeni nimic din cele ce s'au petrecut între noi.

— Dar dacă ai fi pierdut d-ta?

— Dacă aș fi pierdut eu, te-ai fi oprit la cei cinci mil de lei și ti-as fi zis: „Dragul meu, ai căs-

tigat banii pe care-i pierduseși. D-l Asdrubale va plăti lui Martino Bruscolli suma pe care d-șoara Constanta și-a dat-o în împrumut. Iacă-ți chitanța, nu-mi mai datorești nimic. Bagă de seamă că ești un tânăr cu talent, cu inimă și că porniseși pe drumul stricăciunii. Ia-ți diploma de inginer, fă-l fericit pe bătrânul tău tată, muncește, apoi deschide-ți bine inima pentru fața frumoasă pe care să te duci s'o ceri în căsătorie de la unchiul ei.

Omulețul se bate cu mâna peste gură, dar, de prișos, căci acuma i-a scăpat cuvântul. Apoi încheie:

— Să vii să vezi țesătoria mea. O să înveți ceva, căci viața e mereu o școală de aplicațiune și ai să tot înveți de pretutindenea. Viermii de mătase, de pildă, te vor învăța că, înainte d'a-ți face gogoasa prețioasă, trebuie să cazi la somn, la toropială, trebuie să amorțești. Tu te-ai copleșit până acuma de două ori; nu te mai ține de sistemul viermilor de mătase și du-te de-ți fă gogoșă.

XII.

Cum trec de repede orele!

Donato d'abia a avut timpul să arunce o privire fugitivă peste nemărginita lui fericire, d'abia s'a ogindit în ochii Constantii, d'abia i-a zis că ține la ea, că-i vrea binele și-i e teamă că nu se va fi explicat destul de bine; — și neastâmpăratul roib bate cu copitele în pietrele stradei, și cărașul pune mâna pe hături și apucă biciul. Trebuie să plece. Sărută și iar sărută pe toți până și pe svăpăiatul Martino Bruscolli, dar numai de obrajii oacheși și catifeleți ai Constantii nu se atinge. Pornește.

Pe drum Donato face precum le zis prietenul Martino, își pipăie pulsul conștiinții. Bate bine, regulat, liniștit; e săătos. Acuma, după ce alunecase cu piciorul în prăpastie, este sigur că n'o să mai joace.

Trec zilele, și cele teribile ale mecanicii și ale construcțiunii; vin și cele vesele și ajunge, în fine, ziua, faimoasă între toate, ziua de mult așteptată. Donato e încoronat de succes. Nimica nu-l mai desparte acuma de o nouă linie ferată sată de o mină. E inginer!

Eșind dia aula școlii ca să se arunce în lume, cine-l întâmpină cu brațele deschise?... Martino Bruscolli cu surtucul negru încheiat până sus, cu cravața sucită. Dar acuma, chiar dacă ar avea pe cap în loc d'o pălărie de pălă, o cușcă de metal, fața lui uscățivă, glasul lui sbărnăitor, privirile lui economice, ațintite numai c'un ochiu, n'ar mai avea nici o înfățișare înspăimântătoare. Astăzi pe fața lui Bruscolli se vede bunătața, prietenia neafărnăică, toate calitățile și toate virtuțile cuprinse în catechism.

— Te văd după față, îți citeș în ochi: ești inginer! Toți inginerii, abia ești din ghioace, au înfățișarea pe care o ai tu...

— Sunt inginer, da, așa este; sunt inginer! răspunde Donato. Dar tata, Mariuccia și... Constanta?...

Familiaritatea cu care el în treabă de nepotă, nu supără pe

unchiu. Acesta ia pe tânăr de braț, îl smulge bișior din mâinile colegilor săi, ese cu el din Școala de aplicațiune, apucă la dreapta și apoi pășese cu pas apăsător peste pragul otelului Cavour, din apropiere.

Într'un salon liber, Donato dă peste lumea lui care-l așteaptă cu brațele deschise și care se chiamă: Norberto, Mariuccia și Constanta.

De astă dată și inaugurează cariera lui de inginer c'un act îndrăzneț: după ce a sărutat pe tată-său, pe soră-sa, sărută și pe Constanta. Și nimeni nu zice nimic.

Într'un colț al salonului e pregătită o masă pentru cinci persoane.

Martino Bruscolli dă semnalul. Se așază toți. Bătrânul ia loc în capul mesei, Donato stă alături cu Constanta, în fața... valetului de pică. Ah, cine i-ar fi spus atunci că partida îngrozitoare avea să se termine astfel!

Salonul se umple de străini, de cădurii de oameni guralivi ori tăcuți. Trebuie deci să fie fericit cu glas înec, pentru că de bucuria lor liniștită nimeni să nu știe nimic, pentru că din ea să nu se risipească nici o firimitură.

Mâncările sunt gustoase, masa e splendidă. La fructe, Martino Bruscolli ridică o toast inginerului, dar inginerul e cu mîntea cam rătăcită. Protejat de complexitatea fetii de pânză care acoperă masa, el a luat în stăpânire cu dreapta mâna stâncă a Constantii și acuma tot suflău lui e acolo sub masă.

Seara pleacă împreună.

Ajunși la Romano, d-l Martino își deschee surtucul negru, scoate din buzunarul lui un plic închis și i-l dă lui Donato zicându-i:

— E un dar pentru titlu pe care l'ai dobândit!

Donato rupe plicul și scoate din el o figură de om slab, pernă și uscățiv, înfășurat într'ua mondir negru și cu o casă de metal pe cap.

— O să-l păstrez ca pe un dar prețios, zice el cu curaj, ca pe un dar, care o să-mi aducă aminte multe, dar nu-mi ajunge numai atâta: domnule Bruscolli, te rog să-mi dai și mâna nepoatelor d-tale.

Și d-l Martino Bruscolli punește de răs, închide un ochiu și răspunde:

— Inginer șiret ce ești!... Parcă n'ai și luat-o fără să mă mai întreb pe mine?... Ori crez că mă te-am văzut, unde vă acoperă fața de masă?

— Sfârșit —

Casă de Sănătate
SPECIALA PENTRU
BOALE DE FEMEII
— SUB DIRECTIA —
Doctorului I. KIRIAC
Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie
și spit'elor Eforiei
SECTIE SEPARATA pentru BARBATI
(hemoroidale, hernii, tumori, calcule
vesicale, stricturi uretrale, etc.)
Strada St. Iosif 8, în dosul Teatrului National
— TELEFON 296 —

